چهارشنبه ۲۱ شهریور ۱۴۰۳ ■ ۷ ربیع‌الاول ۱۴۴۶ ■ سال سی‌ودوم ■ شماره ۹۲۰۱۵

همشهری فرهنگ شهر

بیعت خانوادگی با امام زمان عج

حجت‌الاسلام خدامراد سلیمیان، پژوهشگر حوزه مهدویت شرایط زندگی و عهد با امام زمان(عج) را تشریح کرد

گفت‌وگو
علی‌الله سلیمی
روزنامه‌نگار

تعداد مناسبت‌های مذهبی که همراه با جشن و سرور شیعیان باشد کم نیست اما در میان این روزهای عزیز و مقدس، نهم ربیع‌الاول آغاز امامت امام مهدی عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است که کمتر به آن توجه شده؛ روزی که نویدبخش حکومت عدل جهانی موعود و بشارت‌دهنده جامعه زیبای معنوی است؛ آرمان‌شهر الهی که با تولد و به امامت رسیدن امام مهدی(عج) وارد فاز عملیاتی می‌شود. غیبت آن حضرت به‌معنای انقطاع و دوردست بودن این جامعه نیست؛ بلکه به این معناست که بشر باید خود را آماده کند.

به همین دلیل درباره جایگاه و ویژگی‌های روز مبارک نهم ربیع‌الاول با حجت‌الاسلام خدامراد سلیمیان، پژوهشگر و نویسنده حوزه مهدویت گفت‌وگو کرده‌ایم. او معتقد است: «انقلاب اسلامی امتداد ناگریز حرکت به‌سوی کمال در زمان غیبت است.» مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

مسئله بیعت چه جایگاهی در تاریخ اسلام و آموزه‌های مهدویت دارد و برای انسان امروزی این مفهوم به چه شکلی بازاندیشی می‌شود؟

بیعت و جایگاه بیعت در آموزه‌های مهدویت جایگاه ویژه‌ای دارد؛ اینکه انسانی خود را نسبت به حضرت حجت(عج) متعهد و ملزم به انجام مسئولیت‌هایی بداند. البته بیعت در دوره‌های گذشته و حتی قبل از اسلام تحت عناوین مختلف وجود داشته است. انسان‌هایی با حکمرانان، حاکمان و حکومت‌ها بیعت می‌کردند. عهد می‌بستند که در حمایت از آن حاکمیت و حکمران مسئولیت‌هایی را به دوش بگیرند. در جاهایی که نیاز هست نقش ایفا کنند. مشخصا بیعت در دوره اسلامی ویژگی‌های خاص خود را دارد. در دوران پیامبر اسلام(ص) هم مسلمانان با آن حضرت بیعت کردند که در موارد لازم حضور پیدا کنند؛ در جنگ‌ها، در حمایت از حکومت اسلامی و در دفاع از حریم حاکمیت اسلامی با تمام وجود بایستند. این بیعت در دوران غیبت به نوعی متفاوت شده و به لحاظ اینکه حضور ظاهری امام معصوم را نداریم، این بیعت شاید حساس‌تر و مهم‌تر شده است. حالا چگونگی این بیعت متفاوت است.

اگر بخواهیم از مصداق‌های بارز بیعت در زندگی روزمره مثالی بزنیم، شما به کدام یک از این مصداق‌ها اشاره می‌کنید؟

یکی از مصادیق این بیعت برای ما در دعای عهدی که توصیه شده در صبح‌ها بخوانیم مطرح می‌شود. مفاد و مضامین این بیعت‌نامه حائز اهمیت است. در دوران ما که دوران غیبت و ان‌شاءالله در آستانه ظهور است، این بیعت را تحت عناوین مختلف ازجمله دعای عهد مطرح می‌کنیم. البته این بیعت‌نامه‌ای که ما با حضرت حجت(عج) در این روزها و بقیه روزهای عمرمان مطرح می‌کنیم، الزامات و مسئولیت‌هایی را به گردن ما می‌اندازد و آن عبارت است از دفاع مستمر و تمام عیار از اهداف و آرمان‌هایی که وجود مقدس حضرت حجت(عج) قرار است آنها را بر کل کره زمین عملیاتی کند. یعنی صِرف اینکه من با حضرت بیعت می‌کنم و پیمان می‌بندم کفایت نمی‌کند. قطعا این بیعت و پیمانی که ما با حضرت می‌بندیم بایستی در کارها، رفتار و حمایت کردن‌های ما از اهداف حضرت حجت(عج) بروز و ظهور داشته باشد. بنابراین، الزامات بیعت ما با حضرت مهدی(عج) حائز اهمیت است.

در خصوص تبیین فلسفه، شرایط و الزامات بیعت با امام زمان(عج) و بیان برخی مصادیق عملی و به روز همانند موضوع حمایت از فلسطین و غزه که از مظاهر بیعت عملی با امام زمان (عج) در عصر حاضر است، چه نظری دارید؟

یکی از اهداف ویژه حضرت حجت(عج) دفاع از مظلوم، سرکوبی ظالمان و نابود کردن ستم در کل کره زمین است. خب، اگر ما بیعت می‌کنیم با امامی که قرار است چنین هدفی را دنبال کند، باید در زندگی خودمان نسبت به آن توجه داشته باشیم. نمی‌شود با امام بیعت کنیم و پیمان ببندیم که هدف اصلی ایشان مبارزه با ستمگر است اما امروز در زندگی خودمان هیچ عکس‌العملی درباره ستم‌هایی که به انسان می‌شود نداشته باشیم. یکی از مصادیق بارز بالاترین ظلم به بشریت، جنایت‌های رژیم غاصب صهیونیستی است که روزانه انسان‌های فراوانی از کودک و زن و پیر و جوان و کلا مظلومان را به خاک و خون می‌کشد. خب اگر ما بیعت می‌کنیم با امام که قرار است بیاید با امثال این جرثومه‌های فساد در روی زمین مبارزه کند و آنها را از بین ببرد، باید امروز در مواجهه با این موضوع واکنش نشان دهیم. حالا یک وقتی امکان حضور در جبهه مواجهه با ستم است، آن موقع انسان حضور پیدا می‌کند اما اگر امکان حضور فیزیکی در آن شرایط نیست، به هر نحو ممکن و با هر وسیله و ابزاری که می‌شود در برابر این ستم و ستمگر باید کاری انجام داد. امروزه فضای مجازی دست همگان را برای مواجهه با ستمگران باز گذاشته است. می‌توان با استفاده از ابزار رسانه برای اعلان مظلومیت انسان‌های مظلوم اقدام کرد. متأسفانه بسیاری از مسلمانان نسبت به این مسئله هیچ‌گونه احساس تعهدی نمی‌کنند درحالی که برای ما مسلمانان یک واجب قطعی و شرعی است که واکنش نشان بدهیم.

یکی از مصادیق بارز بالاترین ظلم به بشریت، جنایت‌های رژیم غاصب صهیونیستی است که روزانه انسان‌های فراوانی از کودک و زن و پیر و جوان و کلا مظلومان را به خاک و خون می‌کشد. خب ما بیعت می‌کنیم با امام که قرار است بیاید امثال این جرثومه‌های فساد را از بین ببرد، باید در مواجهه با این موضوع واکنش نشان دهیم

طبعا رسیدن به اهداف متعالی ازجمله حکمرانی مهدوی، به پیش‌زمینه‌هایی هم نیاز دارد. در این خصوص چه مواردی برجسته است؟

یکی از نمودهای آمادگی برای فراهم کردن زمینه‌ها برای رسیدن به اهداف، اقتدار است. ما مأمور و موظف هستیم در زندگی دینی خودمان تمام امکانات و شرایط را فراهم کنیم بلکه بتوانیم در برابر دشمنان با اقتدار بایستیم. الحمدلله در پرتو هدایت‌های رهبران انقلاب اسلامی و تلاش‌های شهیدانی که در این مسیر به اقتدار کشور یاری رساندند، ما شاهد نظام مقتدری هستیم که هیچ‌یک از سردمداران کفر و استکبار لحظه‌ای به‌خودشان اجازه نمی‌دهند فکر کنند که به ایران حمله کنند. خدا را شکر که در پرتو رشادت سرداران بزرگ امروز شاهد این اقتدار هستیم که نیروهای نظامی و انتظامی ما خودشان را نسبت به حضرت مهدی(عج) متعهد می‌دانند.

در همین زمینه شاهد هستیم که نظامیان و فرماندهان ارشد کشور در قالب مراسم صبحگاه «عهد سربازی» برای بیعت با امام زمان (عج) در آستان مقدس مسجد جمکران حضور پیدا می‌کنند، این بیعت‌ها چقدر می‌تواند تأثیرگذار باشد؟

یکی از نمودهای زیبایی که این روزها شاهد آن هستیم، پیمان‌نامه‌ای است که نیروهای نظامی و فرماندهان ارشد ما به مناسبت ۹ ربیع‌الاول گرد هم جمع می‌شوند و تجدیدعهد با حضرت مهدی(عج) می‌کنند. این مسئله از زیبایی‌های عالی‌ترین مصادیق بیعت با حضرت حجت(عج) است. اینها با تمام وجود عرض می‌کنند ای حجت الهی اگر شما اذن ظهور پیدا کنید، ما در رکاب شما با تمام وجود یاری‌تان خواهیم کرد. درود می‌فرستیم به روح و روان بلند همه شهیدان به‌ویژه سردار شهید سلیمانی که می‌توان گفت مصداق بارز یاری حضرت حجت(عج) در این دوران است.

نقش زنان به‌ویژه مادران عصر معاصر در تبیین و تبلیغ لزوم و شرایط بیعت خانوادگی با امام عصر(عج) چیست؟

از نقش خانواده‌ها هم نباید غفلت کرد. قطعا پدر، مادر و هسته خانواده در پیوند و بیعت با حضرت حجت(عج) نقش ویژه‌ای دارند. امروز جهان غرب با نادرست‌اندیشی‌هایی که در دوره‌های گذشته انجام داده‌اند، آسیب‌های فراوانی به اقتدار و اهمیت خانواده زده‌اند. الحمدلله آموزه‌های اسلامی نسبت به خانواده تأکیدهای فراوانی دارد. نقش خانواده در هدایت‌گری برای انسان، نقش بی‌بدیلی است و ما می‌توانیم این بحث بیعت خانوادگی با حضرت حجت(عج) را با مرکزیت پدر و مادر ترویج بدهیم. چقدر زیباست که در این روز مبارک خانواده‌ها در مراسم جشن گونه‌ای خودشان را با حضرت حجت(عج) و اهداف ایشان آشناتر کنند و با خودشان عهد کنند که با اهداف حضرت مهدی(عج) و قیام جهانی آن حضرت همسو هستند. فراموش نکنیم که ما امروزه در پرتو انقلاب اسلامی می‌توانیم به راحتی و روشنی از آموزه‌های مکتب اهل‌بیت(ع) سخن بگوییم.

انقلاب اسلامی به‌عنوان یکی از بسترهای حکمرانی مهدوی چه شرایطی را برای تسهیل در این زمینه فراهم کرده است؟

انقلاب اسلامی امتداد ناگزیر حرکت به سمت کمال در زمان غیبت حجت الهی است. در این دوران شاهد این هستیم که زمینه‌ها و بسترهای این پیمان‌بندی با حضرت حجت(عج) فراهم شده است. اما خب این مطلوب نیست؛ این صددرصد آن چیزی نیست که بایستی ما به آن رسیده باشیم. ما امروز بایستی تمام آنچه که به‌عنوان اهداف قیام جهانی حضرت حجت(ع) در آموزه‌های اسلامی آمده را در زندگی خودمان ساری و جاری کنیم. نمی‌شود بگوییم ما منتظر امام هستیم که برپاکننده عدل و قسط است، اما در زندگی خودمان اهتمام به عدل و قسط نداشته باشیم. بنابراین ما می‌توانیم از بستری که به واسطه انقلاب اسلامی فراهم شده در اینکه ما خودمان را همسو و هم‌پیمان کنیم با حضرت حجت(عج)، نهایت بهره را ببریم.

در مدارس چه؟ آیا نظام آموزشی ما به اندازه کافی به مسئله مهدویت و جایگاه آن در حکمرانی مهدوی پرداخته است؟

ما می‌توانیم امروز یک حکمرانی متعالی و حکمرانی مهدوی را مطرح کنیم. متأسفانه ما آنگونه که باید و شاید به بحث مهدویت نپرداخته یا کمتر پرداخته‌ایم. جای بسی تأسف است که ما در سیستم آموزشی رسمی خودمان چندان جایگاهی برای مهدویت قائل نشدیم. اگر کسی مدعی است می‌تواند دلیل بیاورد. ما درطول دوران دانش‌آموزی آنگونه که باید و شاید و همچنین در دوره‌های مختلف دانشگاهی به بحث مهدویت نپرداخته‌ایم یا آنگونه که شایسته است و باید باشد، به آن توجه نکرده‌ایم. امید است که در این زمینه در رابطه با این وظیفه و مسئولیتی که گردن همه ما هست، اهتمام بیشتری داشته باشیم. قطعا امروز مسئله حکمرانی مسئله مهمی است. در این میان، نقش نخبگان و فرهیختگان در این زمینه بسیار کلیدی و اساسی است و بایستی آنها بیش از گذشته وارد میدان شوند و با تبیین‌هایی که انجام می‌دهند، نیازها را برجسته کنند و کسانی که متولی و مسئول این امور هستند را نسبت به مسئولیت خودشان حساس کنند. چه زیباست در متون درسی‌مان، مسئله حضرت حجت(عج)، حکمرانی متعالی و حکمرانی مهدوی را به عنوان یک تبیین جدی داشته باشیم.

مکث

حجت‌الاسلام خدامراد سلیمیان، پژوهشگر و نویسنده موضوعات مهدویت و مسائل مربوط به عصر غیبت و ظهور است و آثار گوناگونی در این زمینه دارد. از شاخص‌ترین آثار وی می‌توان به کتاب «درس‌نامه مهدویت» در ۴ مجلد اشاره کرد که جلدهای چهارگانه آن به‌ترتیب «حضرت مهدی(عج) از آغاز تا غیبت»، «حضرت مهدی(عج) و دوران غیبت»، «امام مهدی(عج) از ظهور تا حکومت» و «حضرت مهدی(عج) و حکومت جهانی» اشاره کرد.

زیارت

عهد همگانی

جمعه نهم ربیع‌الاول ساعت ۱۷:۳۰ در آستان مقدس مسجد جمکران زیارت امام زمان عجل‌الله تعالی فرجه، قرائت می‌شود و همزمان در سراسر کشور نیز این مراسم در مساجد برگزار خواهد شد. علاقه‌مندان می‌توانند با ارسال «سلام یا مهدی» به شماره ۳۰۰۰۳۳۱ یکی از ۳۱۳ خانواده مهمان آستان مقدس مسجد جمکران باشند.

کتابخانه

پژوهشی درباره امام مهدی عج

کتاب «پژوهشی درباره امام مهدی(عج)» یکی از آثار آیت‌الله سیدمحمدباقر صدر است که در آن به شماری از پرسش‌هایی که ذهن علم‌گرا و مادی‌نگر انسان امروز ممکن است نسبت به مهدویت داشته باشد، پاسخ می‌دهد. این کتاب ۳ مقدمه دارد و در ادامه پرسش‌هایی با عناوین زیر مطرح و به آنها پاسخ داده می‌شود: چگونه این عمر بلند برای مهدی(عج) فراهم شده است؟ چرا این همه پافشاری برای بلندی عمر مهدی؟ آماده‌سازی راهبر منتظَر چگونه به انجام رسیده است؟

مهدویت از منظر استاد مطهری

کتاب «مهدویت» اثر استاد شهید مرتضی مطهری، دیدگاه‌های این متفکر اسلامی درباره موضوع مهدویت را شرح می‌دهد. این کتاب شامل ۸ درس به عناوین حق و باطل، تکامل اجتماعی انسان در گذشته، دیدگاه‌های مختلف درباره آینده، عدلی کلی، وعده الهی، امدادهای غیبی در زندگی بشر، ایمان به غیب و قیام و انقلاب مهدی(عج) است. این کتاب از سوی انتشارات بینش مطهر منتشر شده است.

حدیث‌پژوهی مهدویت

کتاب «حدیث پژوهی مهدویت»، دفتر اول با موضوع فقه‌الحدیث روایات «باب فی‌الغیبه» کتاب شریف کافی، توسط گروه قرآن و حدیث «پژوهشکده مهدویت و موعودگرایی» مرکز تخصصی مهدویت منتشر شده است. در این اثر اشاره شده که روایات معصومان علیهم‌السلام مهم‌ترین منبع شناخت و تبیین معارف مهدوی است و در پرتو فهم درست آن سخنان نورانی، می‌توان به شناخت صحیحی از امام مهدی(عج) و درجات بالایی از ایمان به موعود دست یافت.

کوتاه‌تر از گزارش
لیلا شریف
روزنامه‌نگار

جزئیات ساماندهی افغانستانی‌ها در ایران

اتباع خارجی مدت‌هاست که به سرخط خبرها آمده‌اند و با چینش دولت جدید، برنامه‌ها برای ساماندهی اتباع غیرمجاز شدت بیشتری گرفته است. در همان روزهای اول حضور اسکندر مومنی در وزارت کشور، این وزیر دولت چهاردهم از اجرایی شدن برنامه‌های خروج اتباع غیرمجاز خبر داد.

در کنار وزیر کشور، مسئولان دیگر نیز وارد میدان شدند تا این خواسته با جدیت بیشتری به‌سامان برسد اما در این میان تلاش شد تا اتباع مجاز از امکانات و خدمات موجود بهره ببرند؛ مانند ثبت نام دانش‌آموزان اتباع در مدارس که امسال هم از سوی آموزش و پرورش ابلاغ شده است.

ساماندهی اتباع خارجی به دور از هیجان

شاید تا چند سال پیش، اتباع خارجی تنها در برخی از شهرهای بزرگ دیده می‌شدند اما این روزها کمتر شهری است که پذیرای اتباع نشده باشد. این موضوع موجب شد تا ساماندهی اتباع خارجی به یک مطالبه عمومی تبدیل شود؛ به همین دلیل اسکندر مومنی پس از آنکه به‌عنوان وزیر کشور معرفی شد، بارها از ساماندهی اتباع همراه با احترام و به دور از هیجان صحبت کرد.

به گفته وزیر کشور، «بیشترین مهاجران ما از کشور افغانستان هستند، این ملت رنج‌های بسیاری کشیده‌اند و همین موجب شد تا به کشورهای مختلف و بیشتر به کشور ما مهاجرت کنند. نگاه ما به ملت افغانستان یک ملت با فرهنگ است، اما کشور ما هم توان این حجم از مهاجران را ندارد. برنامه‌ای در دست اقدام داریم تا اتباع خارجی به دور از تصمیمات هیجانی، اما به سرعت ساماندهی شوند.» ساماندهی اتباع بیگانه شامل چند مرحله می‌شود و در مرحله اول قرار است که اتباع غیرمجاز پیگیری شوند. وزیر کشور در این رابطه گفت: «در ساماندهی که صورت خواهیم داد اولویت اول با کسانی است که به‌صورت غیرقانونی در کشور حضور دارند، این موضوع دیگر برای کشور ما قابل تحمل نیست، همه آسیب می‌بینند و فرصت‌های شغلی زیادی گرفته می‌شود. انتظارمان از اتباع افغانستانی که در ایران هستند این است که به کشور خود بروند و آنجا را آباد کنند و کشورهای دیگر هم ملزم هستند که به‌دلیل رنج‌هایی که به این ملت وارد کرده‌اند پاسخگو باشند؛ ما به مردم افغانستان احترام می‌گذاریم، اما شرایط کشور ما دیگر اجازه این کار را نمی‌دهد.»

خروج ۲ میلیون اتباع غیرمجاز تا پایان سال

آمار و ارقام در رابطه با اتباع بیگانه متفاوت هستند و در میان آمار رسمی می‌توان به گفته‌های رئیس سازمان ملی مهاجرت تکیه کرد. عبدالله مبینی در اواخر سال گذشته در این رابطه توضیح داده بود که شمار اتباع خارجی مجاز در کشور حدود ۴ میلیون و ۳۰۰ هزار نفر برآورد شده است: «نزدیک به ۶۷۰ هزار نفر از این جمعیت دانش‌آموز، نزدیک به ۲۰۰ هزار نفر از اینها دانشجو و طلاب علوم دینی و حدود ۳۵ درصد یعنی تقریبا یک میلیون و ۵۰۰ هزار نفر، زن هستند.» افزایش حضور اتباع موجب شد تا نیروی انتظامی نیز پای کار بیاید و به‌عنوان بازوی اجرایی وزارت کشور دست به فعالیت بزند؛ در همین راستا، سردار احمدرضا رادان، فرمانده کل انتظامی کشور از خروج تعداد قابل توجهی از اتباع بیگانه تا پایان سال ۱۴۰۳ خبر داد. به گفته او، «تلاش داریم با اقداماتی که بایستی دستگاه‌های دیگر از جمله وزارت کشور و سایر دستگاه‌ها انجام بدهند، امسال تا پایان سال عدد قابل توجهی از اتباع غیرمجاز خارجی که حضور آنها غیرقانونی است و نمی‌توانند در کشور حضور داشته باشند را از کشور طرد کنیم. آمار اتباع خارجی غیرمجاز در کشور مشخص شده، اما باید این آمار نهایی را سازمان اتباع وزارت کشور اعلام کند؛ نزدیک به ۲ میلیون نفر امسال از کشور خارج خواهند شد.»

ابلاغ دستورالعمل ویژه برای ثبت نام در مدارس

در کنار پیگیری‌های قانونی دستگاه مربوطه برای صدور حکم خروج اتباع بیگانه غیرمجاز، مسئولان در تلاش هستند تا اتباع مجاز از امکانات و خدمات موجود بی‌بهره نمانند؛ به همین دلیل امسال هم ثبت نام دانش‌آموزان اتباع در مدارس مورد توجه وزارت آموزش و پرورش قرار گرفته است. اداره کل اتباع و مهاجران خارجی وزارت کشور در کنار وزارت آموزش و پرورش همکاری مشترکی برای ثبت نام دانش‌آموزان اتباع دارند؛ در همین راستا، علیرضا کاظمی، وزیر آموزش و پرورش از ابلاغ دستورالعمل ثبت نام اتباع در مدارس خبر داد؛ هر چند اطلاعات دقیقی از جزئیات این دستورالعمل اعلام نشده است اما این ابلاغیه زمینه را برای ساماندهی وضعیت ثبت نام دانش‌آموزان اتباع مهیا می‌کند.

۴,۳۰۰,۰۰۰ نفر
آمار تقریبی اتباع بیگانه در ایران (سال ۱۴۰۲)

۶۷۰,۰۰۰ نفر
دانش‌آموز

۲۰۰,۰۰۰ نفر
دانشجو

۱,۵۰۰,۰۰۰ نفر
زن